

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil student: Bc.Martin Panský, DiS

Název práce: Distanční výuka přírodopisu během mimořádných opatření v 2. pololetí školního roku 2019/2020

Vedoucí práce: Ing. Jan Andreska, PhD.

1. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Diplomová práce je poměrně rozsáhlá, obsahuje 106 stran, k sepsání bylo použito 40 literárních či elektronických zdrojů. Práce analyzuje distanční formu výuky přírodopisu na základních školách během mimořádných opatření ve školním roce 2019/2020. Autor si vytýčil za cíl také shrnout zkušenosti učitelů přírodopisu a biologie na základních školách v České republice z distanční výuky školního roku 2019/2020, pojmenovat kritická místa v distanční výuce daných předmětů a definovat možnosti pro úspěšnou distanční výuku. Ke splnění svých cílů provedl rozsáhlé dotazníkové šetření, při kterém bylo hodnoceno přes 700 respondentů z řad učitelů přírodopisu. Práce je vysoce aktuální a přináší nové originální poznatky o dopadu pandemie na české školství. V úvodu autor informuje o celosvětové pandemii Covid-19. Dále představuje distanční výuku a e-learning, čemuž se věnuje i v praktické části práce, včetně vyhodnocení použitých metod výuky. V závěru je uveden rozbor tvrzení, resp. zkušeností pedagogů, týkajících se distanční výuky. Autor také vyhodnotil, co získaná data o podobě výuky přírodopisu během mimořádných opatření vypovídají. Zasadil je do souvislosti s daty z mimořádného šetření, které prováděla Česká školní inspekce pomocí telefonických hovorů s řediteli našich základních škol během dubna 2020.

Ve vlastním výzkumu se autor zaměřil i na sledování věku respondentů, délku jejich praxe, region působení, typ školy, velikost školy, zkušenosti s distanční výukou a e-learningem a používané nástroje a platformy. Proporcionalitu teoretické a vlastní výzkumné práce vidím jako vyváženou.

2. FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Jazykový projev, citování použité literatury a grafická úprava jsou na vysoké úrovni, práce je přehledná, k čemuž přispívá i její vhodná formální úprava a členění. Text je psán čtivě, promyšleně, bez překlepů (výjimka potvrzující pravidlo na Str. 74: Výsledky také ukázali..). Snad jen seznam použitých zdrojů by neměl být nazýván bibliografií, neboť to může vzbuzovat dojem, že může jít o (kompletní) představení zdrojů, týkajících se problematiky, které třeba nemusely být autorem ani využity (lépe by bylo uvést např. Použitá literatura).

3. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Celkový dojem z diplomové práce je mimořádný. Autor zjevně pracoval při sepsování práce s velkým zaujetím a nasazením. Z textu vysvítá jeho dokonalé seznámení s problematikou i promyšlené využití literárních zdrojů v diskusi. Množství shromážděných dat a informací a jejich vyhodnocení považuji za nadstandardní.

Autor komplexně představil počátek a šíření pandemie ve světě i u nás a prezentoval konkrétně dopad na výuku ve školách. Podrobně a chronologicky zpracoval údaje o zavádění distanční výuky u nás, zmíněny jsou i názory nejen učitelů, ale i žáků a studentů. Vyhodnotil i problémy a nedostatky se zaváděním této výuky do praxe. Že se objevily četné problémy není divu, vždyť šlo o tzv. „průzkum bojem“, kdy nebylo možné z minulosti využít jakékoliv zkušenosti. Autor svým výzkumem prokázal, že vzdělávací obsah přírodovědných předmětů během mimořádných opatření bylo třeba změnit. Výuka přírodovědných předmětů je specifická a její podoba se při mimořádných opatření lišila od výuky jiných předmětů. Získané zkušenosti během mimořádných opatření by měly mít do budoucna pozitivní dopad na podobu českého školství (i když podíl respondentů se souhlasným i s nesouhlasným stanoviskem byl stejný). Při výuce na dálku se ještě více prohloubilo sociální znevýhodnění některých žáků (většina respondentů to vnímala jako závažný problém), téměř jednoznačně respondenti souhlasili s tvrzením, že pokud se bude v budoucnu podobná situace opakovat, budou na ni české školy daleko lépe připraveny. Během výuky na dálku docházelo často místo plánované výuky k zařazování témat s aktuálním dopadem (viry, epidemiologie, imunitní systém). Rovněž tak docházelo ke snižování požadavků ve prospěch tzv. profilových předmětů (český jazyk, matematika). Ukázalo se, že velkou komplikací při výuce na dálku byla nemožnost používání školní techniky (mikroskopy, laboratorní vybavení) a používání ukázek přírodnin. Podle očekávání se prokázalo, že příprava pro výuku na dálku byla časově náročnější než na běžnou výuku. Dalším problémem bylo, že distanční výuka v řadě případů snižovala u žáků motivaci k učení. Podle očekávání pružněji na zavedení distanční výuky reagovali mladší učitelé.

Závěrem lze konstatovat, že předložená práce Martina Panského rozhodně přispívá k vytvoření co nejcelistvějšího obrázku o událostech ve školství vyvolaných pandemií, což je důležité do budoucna pro ponaučení i inspiraci.

4. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- 1/ domnívá se autor, že i v případě normální situace (tzn. bez vlivů pandemie či jiných razantních omezení výuky) by bylo vhodné kombinovat kontaktní a distanční výuku? Pokud ano, tak v jakých předmětech, jak a v jakém poměru?
- 2/ při trvalé distanční výuce se mimo jiné objevuje problém poklesu motivace k učení u žáků a studentů. Jak by bylo možné tuto motivaci udržet?
- 3/ s předchozí otázkou souvisí problém nižších znalostí žáků/studentů absolvujících pouze distanční výuku. Dá se odhadnout, do jaké míry se tento fakt může projevat?

5. CELKOVÉ HODNOCENÍ

Předložená diplomová práce je dle mého názoru vynikající. Autor zcela splnil v úvodu stanovené cíle. Nashromážděná data a informace a jejich podrobné vyhodnocení si přímo říkají o publikaci, např. v časopisu BICHEZ (samozřejmě ve zkrácené verzi). Vzhledem k vysoké kvalitě práce, splňující veškeré náležitosti vyžadované na KBES, ji jednoznačně a s potěšením doporučuji komisi k přijetí.

Datum: 26.4.2021

Prof.RNDr.Lubomír Hanel CSc.